

Højvang Økologi

Højvang Økologi er i 2014 i færd med at udvikle et koncept for naturpleje baseret på ungdyr fra en mælkeproduktion. De vil med konceptet øge naturarealer, deres biodiversitet, basere fodringen herpå og forbedre dyrevelfærden ved at dyrene går i deres naturlige miljø. Udfordringen er at udvikle en forretningsmodel, der kan skabe økonomisk sammenhæng i naturplejen.

Ole Sørensen specialiserer sig i at pleje naturarealer med stude og etablere et salg til private. Foto: Peter Nordholm

DSL'S ENGAGEMENT I HØJVANG ØKOLOGI

Højvang Økologi bliver en case i Det Samfundsnyttige Landbrug. Økologisk Landsforening udvikler en kalkule med samtlige indtægter og udgifter, der knytter sig til naturplejen. Af den fremgår, at Højvang Økologi kan opnå positiv økonomi i naturplejekonceptet uden tilskud til naturpleje, når kødet sælges til en ikke urealistisk merpris. Udfordringen er derfor at opbygge et koncept for salg til en merpris, der skal baseres på dokumentation for mere natur med større biodiversitet.

DSL finansierer en naturplan, der beskriver målene for naturplejen. Der følges op med dokumentation for, at målene nås.

Højvang Økologi ønsker direkte salg af kødet i pakker á 1/8 stud. En kok inddrages til at formidle kødkvalitet og vejlede om kødets anvendelse. Der arrangeres introduktionsaftener for interesserede borgere. Der opbygges en hjemmeside til salg via abonnement, og der kommunikeres på sociale medier.

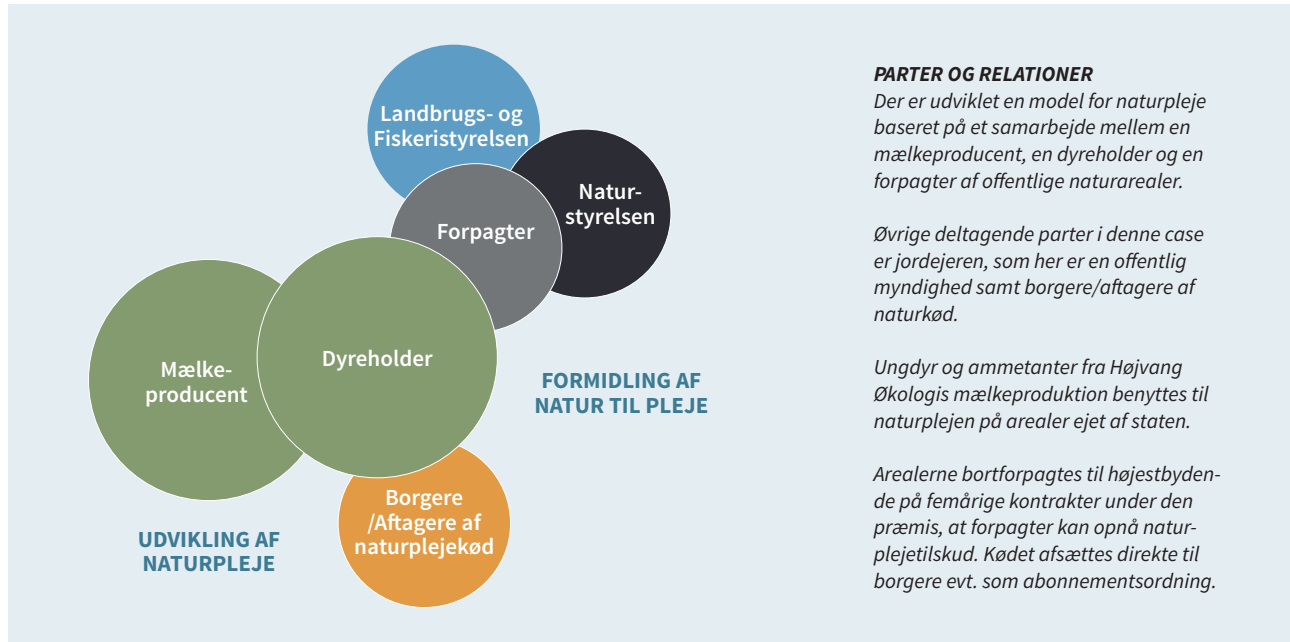

FAKTA

- Højvang Økologi har 100 malkekøer. Alle kælder samtidig i maj måned.
- Alle tyrekalve studes.
- Når ydelsen hos en ko falder, sættes hun på græs som ammetante for kalvene, der således først fravænnenes efter den første sommer på græs.
- Naturarealerne, der plejes, er ejet af staten, men forpagtet til tredje part, der har kunnet se en forretning i at forpagte mod at opnå naturplejetilskud.
- Højvang Økologi modtager ikke naturplejetilskud og plejer arealet uden modydelser.

www.hojvangokologi.dk

Samarbejder omkring Højvang Økologi

AFTALER

Højvang Økologi ønsker at indgå aftale med kunder/borgere om salg af naturplejekød gennem en abonnementsordning. Som en aftale med kunder og for at opnå en nødvendig merpris for naturplejekød dokumenteres det gennem en naturplan og opfølgning på planens mål, at naturplejen fremmer biodiversiteten.

Der er indgået aftaler mellem dyreholder og forpagter og mellem forpagter og jordejer.

ØKONOMI

Der er udarbejdet en kalkule, der gør det muligt at overskue, hvordan aftalen mellem dyreholderen og jordejeren/forpagteren kan afbalanceres, så alle parter tilgodeses. Naturpleje er forbundet med omkostninger. Ifølge kalkulen burde dyreholderen i en situation uden merpris for kødet have del i forpagters naturplejetilskud. Dette anvender forpagteren imidlertid til at betale forpagtningsafgift til jordejeren. Denne praksis er en udbredt udfordring i naturplejen, hvor der reelt ikke er økonomi til at foretage plejen.

Af kalkulen fremgår det, at Højvang Økologis forretningsmodel kan fungere uden andel i plejetilskuddet, såfremt kødet sælges til en merpris. Udfordringen er at opbygge en stabil afsætning til denne merpris.

ERFARINGER OG LÆRING

Under de gældende tilskudsregler for naturpleje er det jordejer/forpagter, der får tilskuddet til naturplejen. Denne case viser, at et økonomisk spænd mellem forpagtningsafgift og plejetilskud er nødvendigt, så også dyreholderen kan lønnes for naturplejen.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen bør udvikle reglerne for naturplejetilskud og f.eks. kræve naturplaner for alle arealer, der modtager tilskud til naturpleje. Dette kan sikre, at naturplejen fremmer natur og biodiversitet.

Man kan med fordel organisere dyrehold og naturpleje i en særskilt virksomhed, da en dyreholders opgaver er mange og anderledes end mælkeproducenters.

Dyrehold og naturpleje skal opbygges i takt med afsætningen af kødet.

Afsætning kræver en specifik indsats, som ofte ikke er medtaget i forretningsmodellen. Det er tilrådeligt, at afsætning sikres ved at inddrage borgere i naturplejeforeninger / indkøbsforeninger, der forudbetaler for kød, eller i græsningslaug med bindende afsætning til deltagerne. Faste aftaler med slagtere, restauranter er også muligt.

DET SAMFUNDSNYTTIGE LANDBRUG (DSL)

DSL er et projekt, der har til formål at udvikle modeller for nye landbrugsvirksomheder, som fremmer landbrugets generationsskifte og tager samfundsmæssigt ansvar. Projektet ledes af Økologisk Landsforening og er finansieret af Villum Fonden. www.samfundsnyttigtlandbrug.dk

VILLUM FONDEN X VELUX FONDEN

Ole Sørensen tror, økonomien i naturpleje kan blive bedre med tiden, hvis det lykkes at få anerkendt naturpleje som en driftsgren, så dyreholderne sikres betaling for det entreprenørarbejde, dyrene står for i naturen. Foto: Irene Brandt

Naturpleje er en INVESTERING

TEKST: IRENE BRANDT

120 ha hede i Dollerup Bakker og 56 stude – hvor mon de gemmer sig? Heldigvis kender Ole Sørensen sine dyr rigtig godt, og efter et par ture op og ned ad bakkerne på Stanghede finder vi studene på toppen af en bakke, hvor vinden sørger for, at et ophold i solen er behageligt. På vej til bakken har vi set tydelige tegn på dyrenes færden: Klovene har skrabet huller i plantedækket, hvor frø fra lyng og urter kan spire, græsset mellem lyn-gen er nedgræsset, opvækst i egelundene er der intet af, og den hær af birk og pil, som

længes efter at erobre det åbne landskab, er effektivt nedkæmpet.

Dyrene kommer fra Ole Sørensens gård i Rødkærsbro, Højvang Økologi. Kernen i gården er 100 malkekøer,; men derudover sørger kalve, kvier, stude, goldkøer, ammetanter og slagtekøer for, at en række naturarealer bevares i god tilstand, for Ole Sørensen har specialiseret sig i at nyttiggøre sin malkebesætning til naturpleje. Til gengæld får dyrene høj velfærd, mens 170 ha artsrig - men sårbar - natur i Dollerup Bakker og i engene omkring Tange Å får en hjælpende klov.

REN TILSÆT

- Naturplejedelen er et kæmpe minus hjemme i gårdens regnskaber, konstaterer Ole Sørensen og tilføjer:

- Men jeg tror, det kan blive bedre med tiden, hvis det lykkes at få anerkendt naturpleje som en driftsgren, så dyreholderne sikres betaling for det entreprenørarbejde, dyrene står for i naturen.

Den natur, dyrene fra Højvang Økologi i dag plejer, får Ole Sørensen ikke betaling for. Naturstyrelsen har sendt opgaven i udbud, og vinderen af dette udbud får tilskudene,

En stud er på græs i 3-3½ år, tilsynet med dyrene på arealerne koster 1.500 kr. pr. dyr pr. sommer. Dertil kommer vinterfodring og forrentning af vinterstaldene. Der er flere udgifter end indtægter i det regnestykke.

- OLE SØRENSEN

mod at han til gengæld lever op til kravene i plejeplanerne for de enkelte arealer. Landmanden, der vandt udbudet, får tilskudene til naturpleje, og han har givet Ole Sørensen 'lov' til at lade hans dyr græsse arealerne; uden at Ole Sørensen af denne grund får del i tilskudene.

- En stud er på græs i 3-3½ år, tilsynet med dyrene på arealerne koster 1.500 kr. pr. dyr pr. sommer. Dertil kommer vinterfodring og forrentning af vinterstaldene. Der er flere udgifter end indtægter i det regnestykke, konstaterer Ole Sørensen.

CASE I DSL

At naturpleje med malkekvæg er en samfundsnyttig beskæftigelse understreges af, at Højvang Økologi indgår som case i Det Samfundsnyttige Landbrug, DSL, der er et ambitiøst projekt ledet af Økologisk Landsforening og med økonomisk støtte fra Villum Fonden. DSL udvikler sammen med økologiske landbrug produktioner, som også har en samfundsnyttig værdi.

- Vi er frygtelig stolte af at være økologer. Og vi arbejder målrettet for at optimere vores produktion på en række vigtige områder, fortæller Ole Sørensen.

Produktionen på Højvang Økologi tilgodeser klimaet, dyrevelfærden og naturen – ud over naturplejen har Ole Sørensen også udfaset brugen af konventionel N, og han kører med nedsat N på sin jord.

- Alle vores dyr bliver slagtet på et lille slagteri i området, og vi sælger kødet gennem direkte salg til private, storkøkkener og restauranter. På sigt håber jeg, at vi kan få god økonomi i denne del af driften også. Vi har i hvert fald en god historie at fortælle, siger Ole Sørensen.

Ole Sørensen er stolt af den naturpleje, hans dyr leverer. I tilgift får han kvalitetskød og reduceret overskud, for isoleret set er naturpleje ikke godt for gårdens økonomi. Foto: Irene Brandt.

Alle vores dyr bliver slagtet på et lille slagteri i området, og vi sælger kødet gennem direkte salg til private, storkøkkener og restauranter. På sigt håber jeg, at vi kan få god økonomi i denne del af driften også. Vi har i hvert fald en god historie at fortælle.

- OLE SØRENSEN

KØB EN KASSE NATURPLEJEKØD

Historien kan læses på gårdens hjemmeside. Den handler om den nyttige indsats i naturen og det sunde, velhængte kød, som græsfodrede kreaturer leverer. Selv en ud-sætterko kan efter en sommer på græs levere kvalitetskød.

- Vi sælger kødet i kasser, hvor kødet er finparteret og pakket, fortæller Ole Sørensen.

Det betyder mindre madspild og en lav kilopris, fordi alle udskæringer benyttes.

29. april 2016 havde Højvang Økologi inviteret sine kunder til middag og informationsmøde om produktionen.

Kokken Simon Milwertz Philipsen tilberedte tre retter med oksebov fra Højvang Økologi, så deltagerne fik øjnene op for muligheden for at anvende ét stykke kød over flere dage. Og deltagerne feed back på mødet viser stor tilfredshed. Både informationen om dyreholdet, naturplejen og udnyttelsen af kødet fik fine anmeldelser efter mødet.

RDM-studene er fredelige dyr og dygtige naturplejere. På Stanghede i Dollerup Bakker løser de en vigtig, samfundsnyttig opgave. Foto: Nils Würtzenfeld.

HØJVANG ØKOLOGI SATSER BENHÅRDT PÅ AT SUPPLERE MÆLKEPRODUKTIONEN PÅ GÅRDEN MED NATURPLEJE. FOR NATUREN OG KREATURERNE ER SATSNINGEN EN SUCCES, MEN ØKONOMISK GIVER ARBEJDET TAB.